

Umhverfismat

Gátlisti fyrir mið- og elstastig grunnskóla

Listinn er til að auðvelda skólum að framkvæma umhverfismat fyrir þemað neysla og hringrásarhagkerfið í upphafi nýs Grænfánatímabils. Miðað er við að nemendur á mið- og unglingastigi framkvæmi matið með aðstoð kennara. Við hverja spurningu er mynd til leiðbeiningar um hvernig best er að framkvæma matið.

Listanum er skipt í þrennt:

Hugur (þekking) - Hjarta (skólinn og samfélagið) - Hendur (aðgerðir).

Listinn er ekki tæmandi og mega skólar að sjálfsögðu koma með aðrar hugmyndir en þær sem standa á listanum.

Þegar búið er að fara yfir listann ætti skólinn að sjá betur hvar hann stendur innan þemans. Það ætti að auðvelda honum að sjá hvort hann þurfi að taka sig á innan þemans og setja sér markmið í samræmi við það.

Merkingar:

Nemendur geta fundið svarið sjálfir án mikillar aðstoðar

Nemendur gætu þurft aðstoð við að svara spurningunni

Nemendur þurfa að mæla eða rannsaka hlutinn til að svara spurningunni

Matskvarðar:

Ekki til staðar í skólastarfinu

Að hluta til eða í gangi í skólastarfinu

Nú þegar gert í skólastarfinu

Neysla og hringrásarhagkerfið

Hugur þekking

Fá nemendur fræðslu um hringrásarhagkerfið? 			
Fá nemendur og starfsmenn leiðbeiningar um hvernig hægt er að minnka neyslu og úrgang? 			
Þekkja nemendur neyslupríhyrninginn? 			
Er fjallað um mikilvægi þess að draga úr neyslu? 			
Vita nemendur hvað verður um a) það sem sent er í endurvinnslu og b) það sem ekki er sent í endurvinnslu? 			
Fá nemendur/starfsmenn fræðslu um ábyrga neyslu s.s. a) vistspor og b) sanngjörn viðskipti (fair trade)? 			

<p>Fá nemendur/starfsmenn fræðslu um áhrif eigin neyslu á umhverfi, mannréttindi o.fl.?</p> 			
<p>Er fjallað um áhrif framleiðslu og neyslu á auðlindir Jarðar?</p> 			
<p>Er fjallað um áhrif framleiðslu og neyslu á samfélög?</p> 			
<p>Fá nemendur fræðslu um mikilvægi og tilgang flokkunar?</p> 			
<p>Fá nemendur fræðslu um umhverfismerkingar?</p> 			
<p>Er fjallað um áhrif framleiðslu og neyslu á samfélög, m.a. hvað varðar mannréttindi, jöfnuð og réttlæti?</p> 			
<p>Er fjallað um muninn sem er á milli neyslu fólks í mismunandi löndum?</p> 			

Hjarta skólinn og samfélagið

Er almenn stefna í skólanum að takmarka öll innkaup og endurnýta sem mest? 			
Eru keyptar inn vörur í stórum pakkningum eða umbúðalausar þegar kostur er á? 			
Eru keyptar inn vörur úr heimabyggð/nærumhverfi? 			
Eru leiðbeiningar á áberandi stað um hvernig á að flokka og endurnýta? 			
Er skólinn að reyna að minnka matarsóun m.a. með því að nemendur skammta sér sjálfir? 			
Eru tölvur og önnur raftæki skólans nýtt þangað til þau verða ónothæf og ekki skipt út áður? 			
Eru innréttingar skólans nýttar þangað til þær verða ónothæfar og ekki skipt út áður? 			
Ef innréttingum eða raftækjum er skipt út áður en þau verða ónothæf, er þeim gefið framhaldslíf með því að selja þau eða gefa? 			

Er afgangsmatur nýttur í mötuneytinu? 			
Eru pakkningar kem koma í hús endurnýttar t.d. til sköpunar eða leiks? 			
Er reynt að takmarka eftir fremsta megni úrgang sem sendur er til urðunar? 			
Er notaður margnota borðbúnaður (líka við hátíðir og annað uppbot í skólanum)? 			
Koma nemendur með nesti í margnota nestisboxum (ekki einnota plastpokum)? 			
Koma nemendur eingöngu með umbúðalaust nesti, s.s. engar fernur, jógúrt dósir o.s.frv. 			
Er reynt að takmarka magn hreinsiefna, sápu og annarra hreingerningarefna? 			
Eru keyptar umhverfismerktar vörur? 			
Eru margnota tuskur notaðar í stað pappírs til þrifa? 			
Eru blásarar, handklæði eða klútar notaðir til handþurrkunar (en ekki pappír)? 			
Ef notaður er pappír, er hann umhverfisvænn og nemendur hvattir til nota aðeins eitt bréf? 			

Er kennsluefni notað rafrænt þegar kostur er (í stað útprintunar)? 			
Er reynt að takmarka útprintun eins og hægt er? 			
Er passað upp á að hlutir sem keyptir eru til skólans séu vandaðir og endingargóðir? 			
Er lögð áhersla á að fara vel með eigur skólans? 			
Er markvisst reynt að koma óskilamunum í réttar hendur? 			

Hendur aðgerðir

Er unnið með heimsmarkmiðin í skólanum í tengslum við neyslu og hringrásarhagkerfið? 			
Fer moltugerð fram í skólanum? • Er moltan nýtt á skólalóðinni? • Er moltan nýtt annars staðar en á skólalóðinni, t.d. af foreldrum, sveitarfélaginu eða bændum sem áburður? 			
Býður skólinn upp á skólagarða eða aðra aðstöðu til að rækta eigin mat? • Auðvelt er m.a. að rækta kartöflur, rabarbara, salat, krydd og tómata. 			
Er haldinn fatamarkaður þar sem nemendur geta skipst á fötum eða óskilafatnaði er komið aftur í umferð (t.d. seldur til fjáröflunar)? 			
Eruð þið í skólanum að reyna að hafa áhrif á aðra, t.d. með því að senda bréf til fyrirtækja, funda með sveitarstjórn, gera athugasemdir, skrifa greinar, vera með viðburð o.fl.? 			
Eruð þið í skólanum að upplýsa og fræða aðra um neyslu og hringrásahagkerfið? 			

<p>Kemur fram í stefnu skólans að hann stuðli að hringrásarhagkerfinu t.d. með minni neyslu og meiri endurnýtingu?</p>			
<p>Kemur fram í stefnu skólans að hann stuðli að hringrásarhagkerfinu t.d. með minni neyslu og meiri endurnýtingu?</p>			
<p>Farið þið út að plokka?</p>			

Til umræðu:

- Hverjar eru raunverulegar þarfir okkar?
- Þurfum við allan þennan mat, föt, hluti?
- Hvaðan kemur þetta allt?
- Er þetta framleitt á Íslandi eða annars staðar?
- Hvað verður um það sem við erum hætt að nota?
- Getum við minnkað neyslu okkar?
- Eru hlutir hannaðir þannig í dag að þeir endist?
- Eru hlutir hannaðir þannig í dag að þeir fari auðveldlega í endurvinnslu?
- Við þurfum að endurhugsa framtíðina. En hvernig ætlum við að gera það?

Markmið og aðgerðir innan þemans neysla og hringrásarhagkerfi